

Πρωθώντας την Ανταγωνιστικότητα, την Κοινωνική Συνοχή και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη για την Ευρώπη

Κώστας Σημίτης
Πρωθυπουργός της Ελλάδας

☞ Η στρατηγική της Λισσαβώνας – μια προοδευτική απάντηση σε ένα παλιό ερώτημα

Το Συμβούλιο της Λισσαβώνας, τον Μάρτιο του 2000, αποτέλεσε ορόσημο στην πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι αποφάσεις που ελήφθησαν και συνθέτουν την στρατηγική της Λισσαβώνας κάλυψαν την αναγκαιότητα για μια συνεκτική και ενιαία πρόταση για το μέλλον. Έδωσαν όραμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στοχεύουν στον μετασχηματισμό των ευρωπαϊκών κοινωνιών προς προοδευτική κατεύθυνση. Σημείο – κλειδί είναι η ακριβής περιγραφή μιας σειράς από συγκεκριμένες και χειροπιαστές δράσεις. Οι δράσεις αυτές προσανατολίζονται σε μετρήσιμους και ποσοτικοποιημένους στόχους, που συνοδεύονται από σαφή χρονοδιαγράμματα. Και βέβαια, η πρόοδος πρέπει να επιτευχθεί από τα κράτη-μέλη όχι μόνο μέσα στα πλαίσια των παραδοσιακών τομέων ευθύνης της ΕΕ, αλλά κι ευρύτερα.

«Ποια είναι η επίδραση της ΕΕ στη ζωή του Ευρωπαίου πολίτη;» Αυτό είναι το κύριο ερώτημα για την Ευρώπη και η απάντηση της Λισσαβώνας είναι η απόκριση που δίνει πάντοτε η προοδευτική πολιτική: **«Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί και πρέπει να προσφέρει ένα καλύτερο μέλλον σε όλους τους Ευρωπαίους»**. Η διασφάλιση της λειτουργίας μιας Ευρώπης για όλους τους Ευρωπαίους πολίτες ήταν το έργο που ανέλαβε η «Στρατηγική της Λισσαβώνας» και, που τώρα αναλαμβάνει η Ελληνική Προεδρία, η οποία και προετοιμάζει το Εαρινό Συμβούλιο του Μαρτίου.

Στα τρία χρόνια που πέρασαν, το πολιτικό σκηνικό έχει αλλάξει, οι οικονομικές προοπτικές δεν είναι εξίσου ευσίωνες, η κοινωνική συνοχή ίσως αντιμετωπίζει περισσότερες προκλήσεις. Η εισδοχή νέων χωρών στην ΕΕ ίσως θέτει ζήτημα αλλαγής των προτεραιοτήτων. Το όραμα της Λισσαβώνας παραμένει επίκαιρο, ή θα έπρεπε να παραπεμφθεί στην Ιστορία ως το προϊόν μίας πιο ευτυχούς συγκυρίας;

Το Εαρινό Ευρωπαϊκό συμβούλιο του Μαρτίου του 2003 καλείται να αντιπαραθέσει μία πειστική απάντηση σε αυτό το κεντρικό ερώτημα.

☞ Αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις μίας νέας οικονομικής και πολιτικής συγκυρίας.

Η Ελληνική Προεδρία - η πρώτη Προεδρία της διευρυμένης Ευρώπης - και το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003 θα πραγματοποιηθούν σε μία νέα οικονομική και πολιτική συγκυρία.

Η ασθενής οικονομική ανάπτυξη, οι υποβόσκοντες πολιτικοί και οικονομικοί κίνδυνοι και οι αβεβαιότητες επηρεάζουν αρνητικά τις προοπτικές ανάπτυξης και σταθερότητας στην Ευρώπη και τον κόσμο. Η παγκοσμιοποίηση, η ταχεία τεχνολογική εξέλιξη μπορεί να βοηθήσαν στο να αποκομίσουμε οφέλη από το άνοιγμα της αγοράς και τη μεγαλύτερη οικονομική αποτελεσματικότητα, αλλά αποκάλυψαν εξίσου προβλήματα σχετιζόμενα με αυξημένες ανισότητες, με τη φτώχεια σε πολλά μέρη του κόσμου και με δυσκολίες στην προώθηση της βιώσιμης

ανάπτυξης παγκοσμίως. Ταυτόχρονα όμως, το Ευρωπαϊκό νόμισμα έχει αναδειχθεί σε ένα από τα ισχυρότερα νομίσματα σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ η Ευρωπαϊκή διεύρυνση παρέχει νέες προκλήσεις κι ευκαιρίες.

Σε αυτό το περιβάλλον, πρέπει να καταστεί σαφές ότι παραμένουμε αφοσιωμένοι στην επίτευξη των στόχων που συμφωνήθηκαν το 2000: να καταστεί η Ευρωπαϊκή οικονομία η πλέον ανταγωνιστική και δυναμική, οικονομία της γνώσης παγκοσμίως, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και ισχυρότερη κοινωνική συνοχή. Αυτό συνεπάγεται σημαντικές μεταρρυθμίσεις με στόχο την ταχύτερη ανάπτυξη, την απασχόληση, την ευημερία και την βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Στο Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003, θα πρέπει να επιβεβαιώσουμε ότι η μετάβαση σε μία οικονομία βασισμένη στη γνώση και τη βιώσιμη ανάπτυξη και η αναζωογόνηση του Ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου παραμένουν άμεσοι στόχοι μας, που τους επιδιώκουμε με μέθοδο και δυναμισμό.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, από την υιοθέτησή της, η Στρατηγική της Λισσαβώνας έχει εξυπηρετήσει τον στόχο της, να κινητοποιήσει και να στηρίξει τις Ευρωπαϊκές προσπάθειες για οικονομική και κοινωνική μεταρρύθμιση. Έχουν ήδη επιτευχθεί πολλά εντούτοις, σε σειρά θεμάτων, εξακολουθεί να υπάρχει έλλειμμα υλοποίησης. Το παραπάνω ισχύει ειδικά αναφορικά με την οικονομική μεταρρύθμιση - η αδυναμία μας να καταλήξουμε σε συμφωνία πάνω σε ένα φορολογικό πακέτο, στο Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας, σε μεγαλύτερες επενδύσεις στην Έρευνα κι Ανάπτυξη και την καινοτομία ή στην επιτάχυνση της αναμόρφωσης των τομέων δικτύων όπως η ενέργεια και οι μεταφορές αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα.

Το ίδιο ισχύει και για τον κοινωνικό πυλώνα της ατζέντα της Λισσαβώνας. Τα ποσοστά απασχόλησης δεν αυξάνονται αρκετά γρήγορα ενώ έχουμε αποδειχθεί αργοί στην αντιμετώπιση δύσκολων θεμάτων σχετικά με την αναμόρφωση των συνταξιοδοτικών συστημάτων και των συστημάτων παροχών. Ως συνέπεια της έλλειψης αποτελεσμάτων σε αρκετά μέτωπα, η απόσταση που χωρίζει την ΕΕ από τις ΗΠΑ σε μία σειρά τομέων - ανάπτυξη, παραγωγικότητα, απασχόληση και ποσοστά επενδύσεων μεταξύ αυτών - παραμένει αμείωτη ή έχει διευρυνθεί κι αυτό επιβάλλει την ανανέωση των προσπαθειών.

Τρία χρόνια μετά την υιοθέτηση της ατζέντα της Λισσαβώνας κι έχοντας διανύσει το ένα τρίτο της πορείας προς το 2010, το Εαρινό Συμβούλιο του 2003 μας παρέχει την ευκαιρία να εξετάσουμε αν είμαστε συνεπείς ή αν υπάρχει έλλειμμα υλοποίησης των φιλοδοξιών του 2000. Επιβάλλεται η εξέταση του τι έχει επιτευχθεί, τι όχι, και γιατί, καθώς και η επιβεβαίωση της προσήλωσης στους στόχους. Δεν τίθεται τόσο θέμα ενίσχυσης της ατζέντας. Κυρίως, απαιτείται ποιοτική αναβάθμιση και επιτάχυνση της διαδικασίας για την υλοποίησή της.

Η προσήλωση στους στόχους αποκτά μεγαλύτερη σημασία υπό το φως της διαδικασίας διεύρυνσης: είναι προς όφελος της Ένωσης, οι προς ένταξη χώρες να μη μένουν πίσω στη διαδικασία διαρθρωτικής αναμόρφωσης της Ευρώπης. Για κανέναν λόγο δεν πρέπει οι προς ένταξη χώρες να αισθάνονται υποβιβασμένες σε ένα μόνιμο 'περιθώριο' της διευρυμένης Ευρώπης. Το όραμα και η στρατηγική της Λισσαβώνας πρέπει να περικλείει όλα τα μέλη της ΕΕ. Πρέπει να επικεντρωθούμε στις μεθόδους προώθησης των πολιτικών και στόχων της Ένωσης αναφορικά με την Ατζέντα της Λισσαβώνας, ώστε να υποστηρίξουν την κοινωνικο-οικονομική θεμέλια στα οποία

θα οικοδομηθεί η νέα διευρυμένη Ευρώπη. Αυτό περιλαμβάνει την επέκταση του Ευρωπαϊκού οικονομικού και κοινωνικού προτύπου, με ανόθευτη μορφή, στις νέες χώρες της ΕΕ, ενσωματώνοντάς τες σε ένα περιβάλλον διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

☞ Συνετές μακροοικονομικές πολιτικές και οικονομική και κοινωνική αναμόρφωση συμβαδίζουν

Η αλληλεπίδραση μεταξύ μακροοικονομικών πολιτικών και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων είναι κρίσιμη για την επιτυχία της Στρατηγικής της Λισσαβώνας. Η δέσμευση στη μακροοικονομική σταθερότητα αποτελεί απαραίτητη συνθήκη, η οποία επιτρέπει την πραγματοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και φέρνει αποτελέσματα. Αντίστοιχα, οι επιτυχημένες διαρθρωτικές αλλαγές με στόχο την ενίσχυση του ανταγωνισμού, την αύξηση της αποτελεσματικότητας και τη βελτίωση της δυναμικής για βιώσιμη ανάπτυξη, απασχόληση και ισχυρότερη κοινωνική συνοχή, θα έχουν θετική επίδραση στο μακροοικονομικό περιβάλλον.

Η προσήλωση στο Σύμφωνο Σταθερότητας κι Ανάπτυξης είναι ιδιαίτερα σημαντική, ειδικά στην παρούσα οικονομική συγκυρία. Τον Μάρτιο θα έχουμε την ευκαιρία να συζητήσουμε πώς θα αξιοποιήσουμε πρακτικά το Σύμφωνο Σταθερότητας κι Ανάπτυξης ώστε η μακροοικονομική πολιτική να υπηρετεί τον διττό ρόλο της διατήρησης της σταθερότητας και της υποστήριξης της ανάπτυξης. Δεν πρέπει παρόλ' αυτά να συγχέουμε τη συζήτηση για το πώς συντονίζουμε ένα αποτελεσματικό πλαίσιο, βασισμένο σε κανόνες, με αυτή για το πώς να του στερήσουμε περιεχόμενο' δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που χρειάζονται οι οικονομίες μας.

Το παρόν μακροοικονομικό κλίμα έχει στην πράξη αυξήσει τον κίνδυνο της οπισθοδρόμησης στο πεδίο των διαρθρωτικών αλλαγών, σε μία στιγμή που είναι ολοένα και πιο σημαντικό να τροφοδοτούμε με δυναμισμό τις οικονομίες μας και να ενισχύουμε την εμπιστοσύνη στις αγορές. Μέσα στην ενοποιημένη νομισματικά Ευρώπη, η έμφαση δίνεται ξεκάθαρα πλέον στις διαρθρωτικές και μακροοικονομικές μεταρρυθμίσεις για να υποστηριχθούν υψηλότεροι ρυθμοί ανάπτυξης, θέσεις εργασίας, η ευημερία και η καλύτερη ποιότητα ζωής. Για τις χώρες της Ευρωζώνης, η προσήλωσή τους μεσοπρόθεσμα στο Σύμφωνο Σταθερότητας κι Ανάπτυξης, εξαρτάται από την αύξηση του δυναμικού ρυθμού ανάπτυξης των οικονομιών μας - και κατά συνέπεια από τη δυνατότητά τους να δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας - μέσω πιο ενεργών προσπαθειών οικονομικής και κοινωνικής μεταρρυθμίσεων.

☞ Δημιουργία της Ευρωπαϊκής οικονομίας της γνώσης

Το βασικό αξίωμα πάνω στο οποίο βασίστηκε η στρατηγική της Λισσαβώνας ήταν η αναγνώριση ότι σε ένα ολοένα και πιο ανοιχτό κι ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον, η τεχνολογία και το ανθρώπινο κεφάλαιο αντιπροσωπεύουν τις κινητήριες δυνάμεις της ανάπτυξης. Η πρόκληση λοιπόν είναι να αναπτύξουμε πολιτικές που υποστηρίζουν αυτή τη δυναμική και βοηθούν στο μετασχηματισμό της Ευρώπης σε μία οικονομία της γνώσης.

Τέτοιου είδους πολιτικές έχουν έναν κοινό άξονα αλλά καλύπτουν ένα ευρύ πεδίο. Ποικίλλουν από μέτρα για την ενθάρρυνση χρήσης νέων πηγών ανάπτυξης στην Ευρώπη, πολιτικές για τη δημιουργία μίας Ευρωπαϊκής περιοχής γνώσης, ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και της δημιουργίας μικρών επιχειρήσεων μέχρι

και μεταρρυθμίσεις στις αγορές αγαθών, εργασίας και κεφαλαίου που με τη σειρά τους συντείνουν στη σύγκλιση των Ευρωπαϊκών οικονομιών.

Η μεσοπρόθεσμη προοπτική για ανάπτυξη στην Ευρώπη βασίζεται στην ανάδειξη νέων πηγών ανάπτυξης: τη δημιουργία των συνθηκών εκείνων που παρέχουν σε νέες επιχειρήσεις και βιομηχανίες προοπτικές ανάπτυξης και τη δυνατότητα δημιουργίας θέσεων εργασίας στα επόμενα χρόνια. Προς αυτήν την κατεύθυνση, τόσο η καινοτομία όσο και οι μηχανισμοί για την ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή της τεχνολογίας και της γνώσης που βοηθούν τη μετατροπή της καινοτομίας σε κέρδη παραγωγικότητας σε όλο το εύρος της οικονομίας, αποτελούν αποφασιστικούς παράγοντες. Πρέπει να επικεντρωθούμε όχι μόνο στην επιστημονική υπεροχή της Ευρώπης, αλλά και στην επιτυχή μετάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας στην αγορά, στην προώθηση της εταιρικής έρευνας κι ανάπτυξης, στην καλύτερη πρόσβαση σε επιχειρηματικά κεφάλαια, στην ενθάρρυνση τεχνολογικών πρωτοβουλιών και την προστασία πνευματικών δικαιωμάτων.

Η επιτυχής υιοθέτηση τεχνολογιών πληροφοριών κι επικοινωνιών αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της όλης προσπάθειας. Η ΕΕ πρέπει να ανταποκριθεί στη δέσμευσή της στο Σχέδιο Δράσης eEurope 2005 για την παροχή πρόσβασης σε μία φθηνότερη ευρυζωνική υποδομή επικοινωνιών και σε ένα εύρος υπηρεσιών σε επιχειρήσεις και πολίτες μέσω κοινών προσπαθειών του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα, δημιουργώντας παράλληλα, μια συνεκτική κοινωνία όπου κανένας πολίτης δεν θα στερείται λόγω γεωγραφικών ή εισοδηματικών περιορισμών, ούτε λόγω περιορισμών προσβασιμότητας, το περιεχόμενο και τις εφαρμογές της κοινωνίας της πληροφορίας.

Η ικανότητα της Ευρώπης να παράγει, να διαχέει και να εκμεταλλεύεται αποτελεσματικά τη γνώση, εξαρτάται όχι μόνο από τη δυνατότητά της να καινοτομεί και να χρησιμοποιεί την τεχνολογία αλλά και από την ικανότητά της να δημιουργεί και να προωθεί ανθρώπους με υψηλή μόρφωση και δεξιότητες. Η προώθηση της Ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας μέσω επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη του στόχου της δημιουργίας μίας οικονομίας βασισμένης στη γνώση και οι συντονισμένες μας προσπάθειες θα πρέπει να επιταχυνθούν περαιτέρω.

Οι ικανότητες και δεξιότητες είναι κύριοι παράγοντες της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, καθώς καθορίζουν τις δυνατότητες ένταξης, παραμονής κι επανένταξης στο εργατικό δυναμικό. Γι'αυτόν τον λόγο, οι επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο, μέσω των βελτιώσεων στο εκπαιδευτικό σύστημα, της διά βίου εκπαίδευσης, της αυξημένης κινητικότητας, των ισχυρότερων δεσμών μεταξύ σχολείων, πανεπιστημίων κι επιχειρήσεων, γίνεται βασική προϋπόθεση για την επίτευξη υψηλότερων δεικτών ανάπτυξης κι απασχόλησης.

Η Ευρώπη παρουσιάζει ένα έλλειμμα επιχειρηματικότητας, ειδικά στους τομείς έντασης γνώσης της οικονομίας. Τα σημαντικά περιθώρια συνεισφοράς των νέων επιχειρηματιών και των μικρών επιχειρήσεων στην απασχόληση, την ανάπτυξη και την περιφερειακή ανάπτυξη, παραμένουν ανεκμετάλλευτα. Η ανατροπή αυτής της κατάστασης περιλαμβάνει τη μείωση των εμποδίων εισόδου, τη μείωση των διαχειριστικών επιβαρύνσεων, την αναμόρφωση της νομοθεσίας πτωχεύσεων, την προώθηση της πρόσβασης στο κεφάλαιο, την ανάπτυξη δικτύων, την αναβάθμιση της ποιότητας της τεχνολογίας και των διοικητικών ικανοτήτων, τη βελτίωση των

ποιοτικών παραμέτρων εργασίας σε μικρές επιχειρήσεις, καθώς και την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος.

Η ΕΕ σήμερα είναι ολοένα και περισσότερο αλληλεξαρτώμενη και συνδεδεμένη, και κάθε προσπάθεια πρέπει να εξαντληθεί προκειμένου να διασφαλιστεί η άρση τυχόν εμποδίων στην πορεία προς μία τέτοια ολοκλήρωση ώστε να επιτευχθούν οφέλη τόσο στην ανάπτυξη όσο και την παραγωγικότητα. Με αυτόν τον τρόπο εξηγείται η σημασία των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που συμπληρώνουν την εσωτερική αγορά με τη δημιουργία αγορών αγαθών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών με πανευρωπαϊκό εύρος. Αν και η πρόοδος μέχρι σήμερα φαίνεται ενθαρρυντική, είναι γενικά αποδεκτό η άποψη ότι ο ρυθμός προς αυτή την κατεύθυνση έχει πρόσφατα επιβραδυνθεί. Μπορούμε να πετύχουμε τους στόχους της Λισσαβώνας μόνο αν ανανεώσουμε τη δέσμευσή μας μέσω άμεσων και συγκεκριμένων δράσεων.

Ο χώρος των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών παραμένει κατακερματισμένος, παρά τις προσπάθειες ανάπτυξης μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς. Η Λισσαβώνα έθεσε μια στρατηγική για το άνοιγμα αυτών των αγορών και μας δίνεται μια καλή ευκαιρία να επισπεύσουμε τις εργασίες προς αυτήν την κατεύθυνση. Κανονιστικές μεταρρυθμίσεις, πρωτοβουλίες για βελτιωμένη εταιρική διακυβέρνηση καθώς και εκσυγχρονισμός του πλαισίου ανταγωνισμού θα συμβάλουν στη δημιουργία μίας πιο αποτελεσματικής κι ενοποιημένης Ευρώπης.

Οι κύριοι τομείς, όμως, στους οποίους χρειάζεται να ενταθούν οι προσπάθειες είναι αυτοί των βιομηχανιών δικτύων, και ειδικά της ενέργειας και των μεταφορών. Αποτελεί πρόκληση για το Εαρινό Συμβούλιο του 2003, να διατηρηθεί η ταχύτητα της πορείας ενοποίησης της αγοράς ενέργειας και μεταφορών, μέσω της απελευθέρωσης των προσπαθειών και νομοθετικών πρωτοβουλιών όπως το σιδηροδρομικό πακέτο. Αλλά η απελευθέρωση δεν επαρκεί μόνη της: η μεγαλύτερη διασύνδεση στην Ευρώπη εμπεριέχει την ανάγκη για επεκτάσεις των δικτύων, και στις υπό ένταξη χώρες, και οι προσπάθειες θα πρέπει να κατευθυνθούν προς την ανεύρεση χρηματοδοτικών μηχανισμών, με χρησιμοποίηση τόσο δημοσίων όσο και ιδιωτικών κονδυλίων (διαρθρωτικά ταμεία, τραπεζική χρηματοδότηση, αυτοχρηματοδοτούμενα έργα)

80 Εκσυγχρονισμός του Ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου

Ο δεύτερος πυλώνας της στρατηγικής της Λισσαβώνας αφορά τον εκσυγχρονισμό του Ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου ώστε να διευκολυνθεί η πορεία προς τον στόχο των περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας και να ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή. Αυτό περιλαμβάνει πολιτικές σχετικές με τη λειτουργία των αγορών εργασίας, πολιτικές κοινωνικής προστασίας καθώς και πολιτικές που να αντιμετωπίζουν τις αλλαγές στις δημογραφικές συνθήκες και την γήρανση του πληθυσμού. Η Ανοιχτή Μέθοδος Συντονισμού, επιτρέπει συντονισμένες ενέργειες και πρόοδο αναφορικά με στόχους που έχουν συμφωνηθεί στον κοινωνικό τομέα, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι οι επιμέρους διαφορές ανάμεσα στα κράτη μπορούν να αποτελούν πηγή εμπλουτισμού και άντλησης εμπειριών. Οι κοινωνικές προβλέψεις της στρατηγικής της Λισσαβώνας εξασφαλίζουν ότι όλοι οι πολίτες έχουν μερίδιο στη συνολική πρόοδο· είναι, κατά συνέπεια, εξίσου σημαντικές όσο η ισχυρή οικονομική απόδοση.

Το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003, αποτελεί μία ευκαιρία να αποδείξουμε στον πολίτη ότι η Ένωση ασχολείται ενεργά για να απαντήσει σε κοινωνικά ζητήματα

που τον απασχολούν. Εξίσου σημαντική είναι η διαβεβαίωση ότι λαμβάνονται υπόψη τόσο οι οικονομικές όσο και οι κοινωνικές προκλήσεις και συνισταμένες. Ζητήματα όπως περιφερειακές ανισότητες, δημογραφικές αλλαγές, επίμονες ανισότητες σε σχέση με το φύλο, οι αυξανόμενες πιέσεις από τη μετανάστευση και την κινητικότητα αξιώνουν ιδιαίτερη θέση κατά τις συζητήσεις για την κοινωνική συνοχή.

Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια της Λισσαβώνας και της Στοκχόλμης, έθεσαν φιλόδοξους στόχους για την αύξηση, μέχρι το 2010, των ποσοστών απασχόλησης στην Ένωση στο 70%, για άτομα εργασιακής ηλικίας συνολικά, άνω του 60% για τις γυναίκες και στο 50% για εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας. Η επίτευξη αυτών των στόχων απαιτεί βελτιώσεις στη λειτουργία των αγορών αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίου κι εργασίας· επαναπροσανατολισμό των εργαλείων πολιτικής τόσο όσον αφορά τη ζήτηση όσο και την προσφορά εργασίας, αλλά αλλαγές σε πολιτισμικά και κοινωνικά πρότυπα, ειδικά αναφορικά με τη συμμετοχή γυναικών κι ηλικιωμένων εργαζομένων.

Είναι σημαντικό το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003, να παράσχει σαφή ώθηση για την αναμόρφωση της αγοράς εργασίας ώστε να αντιμετωπιστεί το έλλειμμα απασχόλησης της Ευρώπης. Αυτή η αναμόρφωση θα πρέπει να είναι προσανατολισμένη προς την αυξημένη προσαρμοστικότητα, πλαισιωμένη όμως και από μέριμνα για την ποιότητα των θέσεων εργασίας. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Βαρκελώνης, μία τέτοια αναμόρφωση δεν είναι εύκολη και περιλαμβάνει τη μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων των χαμηλών εισοδημάτων, την προσαρμογή των συστημάτων φορολογίας και παροχών ώστε η εργασία να μην είναι ασύμφορη και ενθάρρυνση της αναζήτησης θέσεων εργασίας, καθώς και την απομάκρυνση των αντικινήτρων για τη συμμετοχή γυναικών στο ανθρώπινο δυναμικό και των κινήτρων για πρόωρη συνταξιοδότηση. Στόχος μας θα πρέπει να είναι η επίτευξη μεγαλύτερης προσαρμοστικότητας για τις αγορές εργασίας, συνοδευόμενων από αποτελεσματικές δικλίδες ασφαλείας κι ενεργών προσπαθειών για επανένταξη, επανεκπαίδευση κι αναβάθμιση προσόντων.

Η ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής επιτυγχάνεται μέσω προσπαθειών μείωσης της ανεργίας, αύξησης της απασχόλησης και της εξασφάλιση ότι οι ευκαιρίες δεν αφήνουν πίσω ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες. Παρόλ' αυτά, η κοινωνική συνοχή αποτελεί ζήτημα ευρύτερης πολιτικής που χρειάζεται να εξεταστεί αυτόνομα με ιδιαίτερη έμφαση σε πολιτικές και πρωτοβουλίες για κοινωνική προστασία και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Τα Ευρωπαϊκά κράτη χρειάζεται να έχουν ενεργό Κοινωνικό Κράτος, που να ενσαρκώνουν την κοινωνική αλληλεγγύη, μέσω συστημάτων παροχών προσανατολισμένων στο άτομο, που διασφαλίζουν ότι οι πόροι απευθύνονται σε αυτούς που με μεγαλύτερη ανάγκη και κατά συνέπεια υπηρετούν τον στόχο της προώθησης της κοινωνικής συνοχής. Ο εκσυγχρονισμός του συστήματος κοινωνικής προστασίας είναι απαραίτητος για να παραμένει επίκαιρο το Ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο.

Η μείζων πρόκληση των επόμενων χρόνων είναι η αποτελεσματική και δίκαιη αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτουν οι δραματικές δημογραφικές αλλαγές. Ο αριθμός των ηλικιωμένων θα αυξηθεί ταχύτατα ενώ η προσφορά εργασίας θα μειωθεί. Εν όψει του παραπάνω θα πρέπει να προωθήσουμε υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης και να κάνουμε αποφασιστικά βήματα σχετικά με τις συντάξεις, την ενίσχυση της δυνατότητας των συστημάτων να εκπληρώσουν τους κοινωνικούς τους στόχους, διασφαλίζοντας ότι οι δημοσιονομικές προεκτάσεις τους δεν υπονομεύουν τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών. Η κοινή έκθεση για τις συντάξεις, την

οποία θα συζητήσουμε τον Μάρτιο, θα είναι ένα καλό σημείο εκκίνησης για περαιτέρω βήματα σε αυτόν τον τομέα.

ε Διαφύλαξη της ευημερίας και ποιότητας ζωής για το μέλλον

Από τον Ιούνιο του 2001, όταν στο Göteborg εισήχθη η περιβαλλοντική συνιστώσα στη στρατηγική της Λισσαβώνας, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη συμβατότητα περιβαλλοντικών και οικονομικών πολιτικών στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003 δίδει τη δυνατότητα να οριστούν με σαφήνεια οι βασικοί άξονες της στρατηγικής προσέγγισης που απαιτείται για μία ισορροπημένη βιώσιμη ανάπτυξη και για να τεθούν συγκεκριμένοι στόχοι οι οποίοι θα λειτουργήσουν ως κίνητρο για περαιτέρω πρόοδο.

Προκειμένου να επιδιώξουμε τους στόχους αναφορικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη, χρειάζεται να αναθεωρήσουμε τη στρατηγική μας για τη βιώσιμη ανάπτυξη υπό το φως των αποτελεσμάτων της Παγκόσμιας Συνόδου των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Πέρα από κάποια επιτεύγματα (πρόοδος σε κάποιους τομείς - κυρίως νερό, πιο ενεργό ρόλο του επιχειρηματικού τομέα σε θέματα βιωσιμότητας), η Σύνοδος αυτή δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες σε μία σειρά τομέων. Για να μην εγκαταλειφθεί το πνεύμα της «Ατζέντας 21» και για να συνεχίσει να εξασκεί ηγετικό ρόλο στις πολιτικές για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η ΕΕ θα πρέπει να επιδιώξει σθεναρά μερικούς από τους στόχους που δεν καλύφθηκαν στο Johannesburg, όπως για παράδειγμα τη δέσμευση για σημαντική αύξηση των ποσοστών ανανεώσιμης ενέργειας.

Πέρα από την αναθεώρηση και τη βελτίωση της συνολικής στρατηγικής μας για τη βιώσιμη ανάπτυξη, θα πρέπει να επιδιώξουμε συγκεκριμένες πρωτοβουλίες. Μία από αυτές είναι η ενίσχυση των προσπαθειών ώστε να αρθούν τα εμπόδια για χρήση περιβαλλοντικών τεχνολογιών. Οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες βρίσκονται στον πυρήνα της ατζέντα της Λισσαβώνας: συμβάλλουν στη εξέλιξη της Ευρωπαϊκής οικονομίας με βιομηχανίες βασισμένες στη γνώση με δυναμική ανάπτυξης και απασχόλησης, ενώ παράλληλα, συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος. Μία ακόμα πρωτοβουλία είναι η συνέχιση των εργασιών ώστε να διασφαλίσουμε ότι τα διάφορα μέσα μεταφοράς αντανακλούν καλύτερα τα κοινωνικά κόστη, με προτεραιότητα σε μέσα μεταφοράς που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Πριν μερικά χρόνια, εμείς στην Ευρώπη οραματιστήκαμε τη δημιουργία μίας κοινής αγοράς κι ενός ενιαίου νομίσματος για όλη την Ευρώπη και δεσμευτήκαμε στα απαραίτητα βήματα για να το πετύχουμε. Γνωρίζαμε τότε, όπως γνωρίζουμε και τώρα, ότι κάτι τέτοιο, δεν ήταν παρά το μέσο, η μέθοδος για να πετύχουμε αυτό που πάντοτε επιδιώκαμε: μία προοδευτική και δίκαιη Ευρώπη, αρκετά ισχυρή ώστε να παρέχει θέσεις εργασίας κι ευημερία σε όλους τους πολίτες της. Για να το επιτύχουμε αυτό σήμερα, χρειάζεται να επιβεβαιώσουμε με έμφαση τη δέσμευσή μας στην στρατηγική που επιλέξαμε στη Λισσαβώνα και να την επιδιώξουμε με ανανεωμένο σθένος.

~~(2000)~~

Προσέλα. Μάρτιο 2003

Promoting Competitiveness, Cohesion and Sustainable growth for Europe

Constantine Simitis

} The Lisbon Strategy - a progressive answer to an old question

The Lisbon Council of March 2000 marked a watershed in the course of the European Union. The decisions arrived at answered the need to provide a unifying theme - a *vision* and a *direction*- to the workings of the EU. Key to the strategy are: its *specificity* - a list of specific actions; *ambition* - all targets are measurable and quantified; *urgency* - all actions come with timetables; *balance* - progress has to be made by the Member States not only in the traditional EU-competence, but across the board. Pursuit of the Lisbon strategy was conceived as the transformation of European societies in a progressive direction.

The key question facing the EU, then and now, is its relevance to the European citizen. The answer Lisbon gave is the answer true progressive politics *always* gives: "*Because it can provide a better future*". Ensuring that this is so, and that it *remains* so is that the task of the Lisbon Strategy and, more specifically, the Greek Presidency, which will prepare the Spring Summit to be held this coming March.

Three years on, the political landscape has changed, the economic horizon is more clouded, social cohesion is perhaps faced with more challenges. The accession of new countries to the EU poses the question of a change in priorities. Is the Lisbon project still relevant, or must it be relegated to the history books as the product of a more hopeful conjuncture?

The Spring European Council of March 2003 must provide a convincing answer to this central question.

} Meeting the challenge of a new economic and political reality

The Greek presidency - the first Presidency of the new enlarged Europe --and the 2003 Spring European Council take place in a new economic and political reality. Weak economic growth and looming political and economic risks and uncertainties cloud the prospects for growth and stability in Europe and the world. Globalization and rapid technological progress have helped realize benefits from market opening and greater economic efficiency but also uncovered problems related to increased inequalities, persistence of poverty in many parts of the world, and difficulties in promoting sustainable development world-wide. At the same time, the European currency has already become one of the strongest worldwide, while European enlargement provides new challenges and opportunities.

In this environment, it is essential to send a convincing signal that we remain committed to achieving the goals agreed upon in 2000; *to make the European economy the most competitive and dynamic knowledge-based economy in the world, capable of sustainable economic growth with more and better jobs and greater social cohesion*. This involves important reforms aiming to deliver higher growth rates, jobs, prosperity and an improved quality of life.

In the 2003 Spring European Council, we will have to reconfirm to citizens that the transition to a knowledge-based economy, sustainable growth and reform of the European social model remain valid, worthwhile and realistic goals that are being vigorously pursued.

There is no question that since its adoption, the Lisbon strategy has served its goal to mobilize or sustain European efforts in economic and social reform. Much has been achieved; however, on a number of issues, achieving the stated goals has proved elusive. This is certainly true in economic reform -- our inability to agree on a tax package, on the Community patent, on investing more in R&D and innovation, or on moving fast in the direction of reform in network industries such as energy and transport are prime examples.

It is also true however in the social pillar of the Lisbon agenda. Employment rates have not been rising fast enough, and we have been slow to tackle the difficult issues surrounding the reform of pension and benefit systems. As a result of this delivery gap on many fronts, the distance between the EU and the US in a number of areas -- growth, productivity, employment and investment rates amongst them -- remains undiminished or even widened and this calls for renewed efforts.

Three years since the Lisbon agenda was adopted and a third of the way towards the stated 2010 goal, the 2003 Spring Council gives us the opportunity to examine whether we are on track or significantly lagging behind the ambitions set out in 2000. This calls for an examination of what has been achieved, what has not and why, and a reaffirmation of our direction. It is not so much an issue of adding to the Lisbon agenda; it is more one of delivering a step change in its implementation.

Reaffirming our goals becomes all the more important in light of the Union's enlargement process: it is in the Union's interest that accession countries are not left behind in Europe's structural transformation. On no account should the accession countries feel they are relegated to a permanent 'fringe' of the enlarged EU. The Lisbon vision and the Lisbon strategy must encompass *all* members of the EU. We need to focus on the methods through which the Union's policies and goals with respect to the Lisbon agenda will advance, so as to support the socio-economic base on which the new enlarged Europe will be built. This involves extending the *undiluted* European economic and social model to the new EU countries, integrating them in an environment of structural reform.

} *Sound macroeconomic policies and economic and social reform go hand in hand*

The interaction between macroeconomic policies and structural reform is key for the success of the Lisbon strategy. Commitment to macroeconomic stability is the necessary condition, which allows structural change to occur and yield results.

Equally, successful structural reform in order to strengthen competition, increase efficiency, and enhance the potential for sustainable growth, employment, and stronger social cohesion, will have a positive impact on macroeconomic conditions.

Adherence to the Stability and Growth Pact is important, especially in the current economic environment. We will have the opportunity in March to discuss how best to use the SGP in practice so that macroeconomic policy can serve its double role of maintaining stability *and* underpinning growth. We must not however mistake a debate on how to fine-tune an effective rules-based framework for one on how to render it meaningless; there are no easy shortcuts to the structural reforms that our economies must undertake.

The current macroeconomic climate has in fact increased the risk of backsliding in structural reform, at a time when it is all the more important to inject dynamism in our economies and to enhance market confidence. With a unified European currency area, the focus is now clearly on structural and microeconomic reform to help deliver higher growth rates, jobs, prosperity and an improved quality of life. For the EU countries in the Eurozone, their capacity to adhere to the Stability and Growth Pact in the medium-term ultimately depends on raising the potential growth rate of our economies -- and thereby their capacity to create jobs -- through more active efforts in economic and social reform.

} Building the knowledge-based European economy

The central tenet on which the Lisbon strategy was built was the recognition that, in an increasingly open and competitive international environment, technology and human capital represent the twin engines of growth. The challenge is therefore to develop policies that harness this potential and help transform Europe into a knowledge-based economy.

Such policies have a common thread but run a wide spectrum. They range from measures to encourage the new sources of growth in Europe, policies for the creation of a European knowledge area, encouraging entrepreneurship and the creation small firms, as well as product, labour and capital market reforms that help integrate European economies.

Medium-term growth performance in Europe depends on tapping new sources of growth: creating the conditions for new firms and industries to provide the growth potential and jobs for the years to come. Innovation is key in this respect, as are mechanisms for rapid and efficient application of technology and knowledge, which help translate innovations to economy-wide productivity gains. We have to focus not only on Europe's scientific excellence but also on transforming research results into success in the marketplace, promoting business R&D, better access to risk capital, creation of technology spin-offs, protection of intellectual property rights.

Successful adoption of information and communications technologies represents a significant part of that effort. The EU should keep up to its commitment in the 2005 *eEurope* Action Plan of providing access to an inexpensive broadband communications infrastructure and a wide range of services to businesses and

citizens through joint efforts of the public and private sector, while at the same time creating an inclusive society where no citizen is barred for geographic, income or accessibility reasons from information society content and applications.

Europe's ability to produce, diffuse and exploit knowledge effectively depends not only on its capacity to innovate and use technology, but also to produce and sustain highly educated and skilled people. Promoting European competitiveness through investment in human capital is vital to our goal of moving to a knowledge-based economy and our coordinated efforts should be accelerated further.

Skills and competences are key factors for labour market participation as they determine possibilities for entering, remaining or returning to the labour market. Thus, human capital investment through improvements in the educational system, life-long learning, increased mobility, better links between schools, universities and business becomes a fundamental requirement so as to achieve high growth and employment rates.

Europe also has an entrepreneurial deficit, especially in the knowledge-based sectors of the economy. The significant contribution that new entrepreneurs and small businesses can make to employment, growth and regional development is left unrealised. Reversing this situation involves reducing barriers to entry, reducing administrative burden, reforming bankruptcy legislation, promoting access to capital, fostering networks, upgrading the quality of technology and management skills, enhancing the qualitative parameters of jobs in small firms, as well as stimulating entrepreneurship through the educational system.

The EU is today increasingly interdependent and connected, and every effort must be made to ensure that bottlenecks to such integration are removed so that growth and productivity gains can be reaped. Hence the importance of structural reform that completes the internal market by creating efficient Europe-wide product and financial markets. While the progress made to date seems encouraging, it is generally agreed that the pace has slowed down recently. The Lisbon objectives can be achieved only if the commitment is renewed with direct and specific actions.

Financial services remain quite fragmented, despite the efforts towards the development of a unified internal market. Lisbon has set a strategy for opening up these markets and we have a good opportunity for speeding up the work in this area. Regulatory reform, initiatives for improved corporate governance, as well as the modernization of the competition framework will all help to create a more efficient and unified Europe.

The sectors however where efforts need to be mainly intensified are those of network industries, and particularly energy and transport. It is a challenge for the 2003 Spring European Council to keep the momentum towards a single market for energy and transport, through liberalisation efforts and legislative initiatives such as the railway package or airline slots. But liberalization by itself is not enough: greater connectivity in Europe implies the need to expand networks, not least to the new accession countries, and efforts should be directed towards exploring different financing mechanisms, using both public and private funds (EU structural funds, banking finance, public-private partnerships).

Modernising the European social model

The second pillar of the Lisbon agenda concerns modernising the European social model in order to facilitate progress towards more and better jobs and reinforce social cohesion. This involves policies relating to the functioning of labour markets, social welfare policies, as well as policies that address the consequences of changing demographics and the ageing population. The Open Method of Coordination allows coordinated progress towards agreed social goals, while recognizing that national differences can be a source of richness and accumulated experience. The social provisions of the Lisbon agenda ensure that all citizens have a stake in overall progress; they are, hence, of equal significance as strong economic performance.

The 2003 Spring European Council meeting is an opportunity to demonstrate to citizens that the Union takes active measures to meet their concerns in the social field. Citizens will also want reassurance that we are taking into account both economic *and* social challenges. Issues such as regional imbalances, demographic changes, persistent gender inequality, growing pressures from migration and mobility require increasing attention in our discussions about social cohesion.

The Lisbon and Stockholm European Councils have set ambitious targets for raising, by 2010, employment rates in the Union to close to 70% for the working age population as a whole, to over 60% for women and to 50% for older workers. Attaining these objectives requires improvements in functioning of goods, services, capital and labour markets; the reorientation of policy instruments on both the demand and supply side; as well as changes in cultural and social factors, especially concerning female and older workers' participation.

It is important to provide at the 2003 Spring Economic Council a clear impetus for labour market reform in order to tackle Europe's employment deficit. This reform should be in the direction of increased flexibility, but coupled also with concerns about the quality of jobs. According to the conclusions we reached in Barcelona, such a reform is far reaching and involves reducing the tax burden on low-wage earners, adapting tax and benefit systems to make work pay and encourage the search for jobs, as well as removing disincentives to female labour force participation and incentives for early retirement. Our goal should be to achieve greater adaptability and flexibility in labour markets, coupled with an effective safety net and active efforts for reinsertion, retraining and skills upgrading.

Reinforcing social cohesion is best achieved through efforts at reducing unemployment, increasing employment rates and ensuring that employment opportunities do not bypass disadvantaged population groups. Nevertheless, social cohesion is a broader policy issue that needs to be examined on its own right with particular emphasis on policies and incentives for social protection and promotion of social inclusion. European states need to be active welfare states, achieving solidarity through more individual-oriented benefit systems and ensuring that benefits are aimed at those most in need and thereby serve the goal of promoting social cohesion. Modernising the social protection system is an essential step in safeguarding the continued relevance of the European social model.

A major challenge in the coming years is to efficiently and equitably tackle the challenges posed by the dramatic demographic changes. The number of elderly people will increase rapidly while the supply of labour will decrease. In view of this we have to promote higher employment rates and also make decisive steps in the area of pensions, enhancing the ability of the systems to fulfil their social objectives, while at the same time ensuring that the fiscal implications do not undermine the sustainability of public finances. The joint report on pensions that we will discuss in March will be a good starting point for further reform in this area.

Safeguarding future prosperity and quality of life

Since June 2001, when we decided at the Göteborg Council to introduce an environmental dimension in the Lisbon strategy, particular emphasis has been placed on the importance of the integration of environmental with economic policies in the context of sustainable development. The 2003 Spring European Council offers an opportunity to clearly define the main axes of the comprehensive strategic approach required for a well-balanced sustainable development and to set specific targets that will act as incentives for further progress in this area.

In order to pursue the sustainable development agenda, we need to review our strategy for sustainable development in the light of the outcome of the UN World Summit on Sustainable Development. Despite some achievements (progress in some areas - notably water, more active role of business in sustainability issues), the Summit fell short of expectations in a number of areas. In order to keep the spirit of Agenda 21 alive and demonstrate leadership in policies for sustainable development, the EU should aggressively pursue some of the goals that proved elusive in Johannesburg, for example by committing ourselves to substantially increasing the share of renewable energy.

Aside from reviewing and improving our overall strategy for sustainable development, there are specific initiatives we should be pursuing. One is to put more effort into tackling obstacles to the take up of on environmental technologies. Environmental technologies are at the core of the Lisbon agenda: they help move the European economy towards new knowledge-based industries with growth and employment potential, while contributing to environmental protection. Another is to pursue work to ensure that different modes of transport better reflect social costs, giving priority to modes of transport that are environmentally sound.

***

A few years back, we in Europe set our sights on achieving a common market and a currency for the whole of Europe and we committed ourselves to the necessary steps to achieve it. We knew then, and we know now, that this was just the means, the method for achieving what we have always sought: a progressive and just Europe, strong enough to be able to provide jobs and prosperity for all its citizens. To achieve this today, we need to reaffirm emphatically our commitment to the agenda that we set in Lisbon and to pursue it with renewed vigour.